

HONDEN

manieren

NUMMER 1 2015 - JAARGANG 18 - € 9,95

thema
BRAINWAVE

Hersenenwerk is honden- en mensenwerk

Vergeleken:

Markiesje, Hollandse Smoushond en Schipperke

De kluis kwijt: Brain in de war

Ras van de maand:

De Akita

Verder o.a.: Fugazza deel 2, 'Do As I Do' in de praktijk,
Even het hoofd leegmaken: sledehondensport

BRAINWAVES IN DE WAR!

Bij honden komen veel verschillende hersenziekten voor die allen een vrij heftig effect hebben op het leven van de hond en zijn/haar eigenaar. De oorzaken zijn divers: aangeboren, infecties en ouderdom zijn er een paar van. Onbekendheid met de aandoeningen is nogal eens de oorzaak van een te laat gestarte behandeling wat in een aantal gevallen tot een slechtere prognose kan leiden. Daarom wil ik u bij deze graag laten kennismaken met enkele aandoeningen van het brein bij de hond.

tekst: Martine Cantère, Dierarts. Foto's: Rita van Middelkoop-frans

De Mopskond kan gebukt gaan onder meerdere hersenaandoeningen

HET WATERHOOFD OFWEL HYDROCEPHALUS

Een aandoening waarbij een variabel deel van de hersens is 'weggedrukt' en vervangen door vocht. In de hersens zit altijd een kleine ruimte met vocht maar als deze te groot wordt spreken we van een waterhoofd. De aandoening kan aangeboren zijn en betreft dan vrijwel altijd kleine rassen met een bol hoofdje. Het komt vaker dan gemiddeld voor bij de Chihuahua, Yorkshire Terriër, Boston Terriër, Engelse Bulldog, Toy Poedel, Dwerfkees, Lhasa Apso en Mopshonden. De verkregen vorm ontstaat voornamelijk door een blokkade in de afvoer van hersenvocht en wordt wel gezien bij hersentumoren, dit zijn natuurlijk vrijwel altijd oudere honden terwijl de aangeboren vorm vooral bij pups gezien wordt.

Typische uitwendige kenmerken zijn een bol voorhoofd, dikwijls met open fontanel en ogen die naar beneden en opzij kijken (setting sun sign). Het verlies aan hersenfunctie is variabel, veel dieren zullen minder slim lijken en bijvoorbeeld niet goed zindelijk te krijgen zijn. Het is evenwel verrassend te zien hoe weinig sommige eigenaren opvalt aan een hondje met een flink waterhoofd. Blijkbaar voldoen ze toch aan de verwachtingen van de eigenaar. Ernstiger symptomen kunnen zijn: veranderingen in bewustzijn (heel stuf zijn), agressie, rondjes lopen, gedeeltelijke verlamming van de pootjes, blindheid en epilepsie.

De diagnose is te stellen met CT en MRI en soms met een echo als de fontanel nog open is. De behandeling bestaat uit het geven van medicatie en als dat geen effect heeft het plaatsen van een shunt waarmee het vocht afgevoerd kan worden. Dit is een dure en ingewikkelde ingreep die zelden uitgevoerd wordt. De Universiteit van Utrecht vermeldt dat de kosten rond de 3000 euro bedragen inclusief MRI en dat de resultaten goed te noemen zijn.

GERIATRISCH VESTIBULAIR SYNDROOM

Dit is een veel voorkomend probleem bij heel oude honden. De eigenaar zal dikwijls denken dat een herseninfarct of bloeding de oorzaak is maar, hoewel het voorkomt, is in de meeste gevallen de oorzaak onbekend. De hond vertoont heel plots evenwichtsstoornissen, kan nauwelijks of slechts wankel in de benen blijven, heeft een scheve kopstand en soms heen en weer schietende ogen (nystagmus). Uiteraard dient er gezocht te worden naar een onderliggende oorzaak zoals een middenoorontsteking, te traag werkende schildklier of een proces in de hersenen zelf. Indien deze onderzoeken geen afwijkingen laten zien is er meestal sprake van wat wel genoemd wordt 'goedaardige vestibulaire aandoening van de oudere hond'.

De meeste symptomen worden na 24 tot 48 uur spontaan minder ernstig en een volledig herstel treedt in de regel binnen 2-3 weken op. Soms blijft er een iets scheve kopstand over. Een behandeling verandert meestal niet veel aan het verloop van het herstel. Wel belangrijk is dat de hond geholpen wordt met eten en drinken als hij dat in het begin niet goed zelf kan. Een goede voeding is voor het optimaal functioneren van zeker de oudere hersenen belangrijk. Het is dus heel belangrijk te weten dat hoe ernstig dit er ook uit ziet, de meeste honden vrijwel volledig zullen herstellen! Geef dus niet te gauw op.

Het valt raauw op je dach als je jonge Berner Sennen in een hersenfunctiestoornis blijkt te hebben.

DEMENTIE

Bij hond en kat komt een vorm van hersenveroudering voor die in veel opzichten lijkt op de ziekte van Alzheimer bij de mens. Oude dieren zullen soms neigen naar depressie, onzindelijk worden, dag-en nachtritme omkeren en dus 's nachts door huis spoken en minder eetlust hebben. Ze kunnen ernstig gedesoriënteerd zijn, soms zijn ze je kwijt terwijl je er naast staat! Sommige lopen weg en kunnen de weg naar huis niet meer vinden, sommigen wordt happerig en reageren overdreven op aanrakingen.

Het zijn allemaal gevolgen van een soort 'hersentroest', de hersenen verliezen bindweefselvorming en er zijn minder beschikbare zenuwbanen en neurotransmitters.

We kunnen oude dieren helpen door na te gaan of er geen andere onderliggende ziekten zijn, is het dier wellicht hardhorend of slechtziend? Een optimale voeding met ondersteunende stoffen als vitamine A en E, selenium, koper, L-carnitine, omega-3 vetzuren en DHA helpt de hersens fit te houden. Het aanhouden van vaste routines en zo min mogelijk veranderen aan vaste plaatsen van mandje en voerbakken helpt het dier ook. Houd de hond zo actief mogelijk, blijf het dier stimuleren dingen te doen. Gebruik gebaren in plaats van woorden en wees lief en geduldig, dwingen wekt vrijwel altijd paniek op.

Met medicatie is soms wel enige verbetering te bewerkstelligen, sommige honden reageren positief op selgian.

NECROTIZERENDE MENINGOENCEFALITIS

Een ontsteking van de hersenen, vooral voorkomend bij kleinere rassen als de Mopshond, Chihuahua, Yorkshire Terriër en Maltezer. Bij de meeste honden zien we problemen op jonge leeftijd, het betreft hier waarschijnlijk dieren die een erfelijk verhoogde gevoeligheid hebben. De oorzaak is waarschijnlijk eerder gelegen in een niet goed werkend immuunsysteem dan in een infectie.

Bij de mopshond zien we klachten bij pups en jongvolwassen dieren, dikwijls met epilepsie en een scala aan neurologische symptomen voortkomend uit de aantasting van de hersens. Chihuahua's presenteren dikwijls met blindheid, sufheid, epilepsie en een afwijkende manier van lopen.

De vooruitzichten voor deze honden zijn heel slecht, een therapie slaat zelden aan. Het is verstandig bij voorkomen van deze ziekte het fokbeleid aan te passen.

GRANULOMATEUZE MENINGO- ENCEPHALOMYELITIS (GME)

Deze ziekte lijkt wat op de bovenstaande maar komt vooral voor bij kleine rassen op middelbare leeftijd. Er lijkt een voorkeur te zijn voor poedels en terriërs. Het lijkt ook hier een

immuungemedieerd (eigen afweersysteem speelt een rol in de problematiek) probleem. Het is een van de meest voorkomende hersenziekten bij de hond.

De ziekte kan zich uiten door aantasting van de gehele hersenen, de aanvang van de symptomen is soms plotseling en snel verergerend maar er is ook een trage variant die een chronisch verloop van jaren kent, dit is eerder de vorm waarbij slechts een deel van de hersens aangetast met de daarbij behorende symptomen. Soms is alleen de oogzenuw aangetast hetgeen resulteert in acuut ontstaan van heel wijde pupillen en blindheid.

Symptomen kunnen zijn: epilepsie, blindheid, veranderingen in mentale status tot coma aan toe, afwijkend lopen, veranderend gedrag, braken, nekpijn en nog een heel scala en kunnen acuut ontstaan of langzaam verergeren.

De diagnose kan men proberen te stellen middels een MRI en onderzoek van het hersenvocht. Er zijn veel ziekten die kunnen lijken op GME, met name is het zinvol de infectieuze oorzaken uit te sluiten omdat deze een heel andere behandeling vergen. Belangrijk is hierbij de denken aan toxoplasmose, een parasitaire infectie die opgelopen kan worden door het eten van onvoldoende verhit rauw vlees. De behandelingen zijn er altijd op gericht het afweersysteem dat op hol geslagen is af te remmen. Hiermee kan de ziekte wel vertraagd, maar niet genezen worden.

STEROID RESPONSIVE MENINGITIS ARTERITIS

De officiële naam voor wat in de wandelgangen wel de hersenvliesontsteking wordt genoemd bij de jonge Berner Sennenhond, de Nova Scotia Duck Tolling Retriever, Weimaraner, Boxer en Beagle.

Ook hier weer loopt het afweersysteem uit de rails en speelt er een erfelijke aanleg mee. We kennen de acute fase met koorts en heel veel pijn, soms zo erg dat het dier niet meer kan of wil lopen maar ook een chronische variant met meer verschijnselen van het zenuwstelsel. Soms zien we atypische symptomen als verlammingen, cirkelen en epilepsie. De problemen ontstaan vooral door ontstekingen van de vaten en reageren in de regel goed en snel op corticosteroiden. Heel erg belangrijk is dat die medicatie voldoende lang (minimaal 6 maanden!) en in voldoende hoge dosering gegeven wordt. Te vaak worden dieren te kort of niet voldoende krachtig behandeld. ■

Bij de Nova Scotia Duck Tolling Retriever, kortweg vaak Toller genoemd, komt soms een vorm van hersenvliesontsteking voor.

MARTINE CARRIÈRE-BOTHOF

Martine Carrière-Bothof is in 1988 afgestudeerd als gezelschapsdierenarts en sindsdien Fulltime werkzaam bij Sterkliniek Dierenartsen Ermelo. In de afgelopen 25 jaar heeft zij zich met name bezig gehouden met de interne geneeskunde en de chirurgie van kop en hals. Hierbij lag dan vaak de nadruk op fertiliteitsbegeleiding en de zorg voor het pasgeboren en opgroeiende dier. Nu geeft zij leiding aan een team van zes dierenartsen in haar eigen kliniek en is daarnaast voorzitter van de Technische Commissie van de Sterkliniek Dierenartsen Groep in Nederland.
www.sterkliniek.nl

STERKLINIEK
dierenartsen

